

Küreselleşme Tehlikede mi?*

The Economist

“Kırılgan zamanlarda liderlik”, içinde bulunduğumuz hafta New York’ta başlayan ve global ekonominin iyiliği ve mükemmelliği adına düzenlenen yıllık bir konferans olan Dünya Ekonomik Forumu’nun bu yılki konusu. Toplanan iş adamları ve politikacılar bu sefer resmî ajandaya pek dikkat etmedi. Onların gerçek amacı birbirini görmek ve birbirlerine görünmektir. Ama bir defalık da olsa konu, son derece yerinde. Amerika terörizme karşı savaş ilan etti, Arjantin’in finansal sistemi çöktü ve dünya ekonomisi büyük bir ivme kaybına uğradı. Bütün bunlar uluslar arası liberal düzene, yani küreselleşmeye bir tehdit teşkil eder mi?

Global bütünleşmenin ilk dönemleri içerisinde dünyanın en büyük ekonomileri (ve bunlara ilâveten gelişmekte olan ekonomilerin bir çoğu) aynı anda gerilemeye başladı. Sonuç olarak, ekonomik bütünleşmenin başlıca ölçüleri olan, malların ve hizmetlerin sınırları aşan akışları, geçen sene hiçbir ilerleme kaydetmedi.

2000 yılında %12 ve 1990’larda ortalama %7 büyüdükten sonra küresel ticaretin hacmi 2001 yılında gerçekten neredeyse hiç değişmedi. Yabancı doğrudan yatırım akışı bir Birleşmiş Milletler kuruluşu olan UNCTAD’a göre 2000 yılında 1.3 trilyon doları aşmaktayken, 2001 yılında hemen hemen bunun yarısının altına düştü.

Eğer iş dalgalanmaları ticaret ve yatırım üzerinde büyük tesir meydana getiriyse, 2001 yılının diğer şokları (11 Eylül ve Arjantin’in çöküşü) daha temel soruları ortaya çıkardı. WTO’daki korku küresel karşılıklı bağların karanlık yüzünü ortaya çıkarttı: Batının düşmanlarının ve sahip oldukları kaynakların dünyanın her tarafında serbestçe hareket edebilmesi. Arjantin’e gelince, global entegrasyonun bir örneği olan Arjantin, 1990’larda ticaret bariyerlerini kaldırdı, sermaye piyasasını uluslararası sermayeye açtı, bankalarından limanlarına kadar herşeyini yabancı yatırımcılara sattı. Ama Aralık 2001’de 155 milyar dolarlık borçlarını öde-

yemeyerek yüz kızartıcı ve rezilane bir şekilde politik ve ekonomik bir kaosun içine düştü.

Kötümserler küreselleşmenin bu şoklara rağmen ayakta kalamayacağını öne sürmekte aceleci davrandılar. WTO'ya saldırı yapıldığı günlerde, İngiliz siyaset bilimci ve tanınmış küreselleşme eleştiricisi John Gray şöyle yazdı: "Küreselleşme devri bitmiştir. Piyasaların küreselleşmeye itimadını destekleyen dünya görüşü yok oldu". Morgan Stanley'in baş ekonomisti Stephen Roach, saldırıların ve saldırıların ardından gelenlerin küreselleşmenin çöküşünü ortaya çıkarabileceğini ima etti. Harvard'ın ekonomistlerinden ve ünlü küreselleşme analistlerinden Rodrik, "Arjantin'in çöküşünün ekonomik küreselleşmenin limitleri üzerine tevazuya davet edici bir ders verdiğini" yazdı. Arjantin'in şimdiki başkanı ise eski sistemi "iflas etmiş" olarak nitelendirdi.

Bu tip uyarılar göz ardı edilmemelidir. Ve 20. yüzyılın başlarında aldığımız 1990'ların sonlarındaki hızlı büyüme sürecinde çabukça unutulmuş ders küreselleşmenin geriye çevrilebilir olduğuydu. Küreselleşme, 1914'teki Birinci Dünya Savaşı'nın etkisiyle ve 1930'ların başındaki ekonomik durgunluk dönemindeki ekonomik politikalarla yoldan çıktı (durdurdu). Bu sefer de, eğer yurtdışında iş yapmanın riski ve maliyeti (belki artan güvenlik endişelerinin bir sonucu olarak) artarsa ya da devletler bir kere daha açık ticarete ve serbest sermaye akışına sırt çevirirse küresel entegrasyon durabilir.

Göründüğünden Daha İyi

Terörizmle savaş, anlaşılabilir olduğu gibi, global ekonominin atar damarlarını daraltabilir. Daha yüksek sigorta ücretleri, sınırlarda daha uzun gecikmeler ve daha yüksek nakliye maliyetleri, global entegrasyonu daha pahalı hale getirecek bir güvenlik vergisinin muhtemel kaynaklarıdır. Mamafih, bugün itibarıyla, böyle olduğunu gösteren deliller pek azdır. Sigorta bedellerinin yükseldiği kesin. Gerçekten, Morgan Stanley analistlerinin tahminlerine göre Amerikan firmaları için ticari sigorta bedelleri 2000'de 148 milyar dolarken, 2002'de 210 milyar ile 240 milyar dolar arasında bir yere yükselecektir. Hava yolculuğu tehirlere arttı ve kontroller sıklaştığı için daha bıkırtıcı olmuştur. Hava nakliyesi daha pahalıdır. Dünya Bankası hava nakliyeciliğinin maliyetinin 11 Eylül'den sonra %15 yükseldiğini tahmin etmektedir. Bu yükselişlerin çoğunun kalıcı olduğu anlaşılmaktadır.

Fakat uluslararası ticarete konu olan malların çoğu deniz yoluyla gönderilmektedir ve deniz yolu 11 Eylül'den çok az etkilenmiştir. Güney Asya gibi hassas bölgelerde nakliye maliyetleri yükselmiştir, ancak büyük limanların ve ana gemi yollarının bundan etkilendiğine dair bir işaret yoktur. Terörist saldırıları kapsayan sigorta poliçelerinin fiyatı yükselmiştir ama hâlâ bu fiyat toplam gemi nakliyesi maliyetlerinin küçük bir parçasıdır. Washington'da yerleşik bir ticaret uzmanlığı

şirketi olan Craig VanGrasstek son zamanlarda yaptığı bir çalışmada 11 Eylül'den beri Amerikan ihraç mallarının gemiyle naklinin maliyetinde fark edilir bir artış bulamamıştır. Bu, özellikle, sıkılaştırılmış ülke güvenliğinin parçası olarak bütün konteynırlara elektronik mühürler uygulanması gibi yeni güvenlik prosedürleri yürürlüğe konulursa, değişebilir. Buna rağmen terörizmle savaşın şimdiye kadar küçük bir etkisinin olduğu görülmektedir.

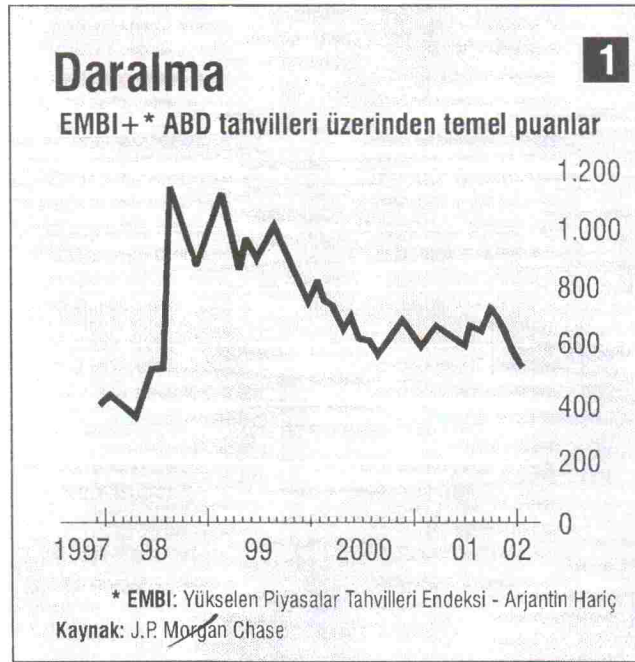
Benzer şekilde, terörizm, büyük şirketlerin küresel yatırım planlarını iptal etmelerine sebep olmuş gözükmemektedir. Doğrudan yabancı yatırımda 2001'de ortaya çıkan çöküş kısmen zengin ülkelerdeki şirketlerin birleşmelerindeki ve birbirlerini satın almalarındaki bir duraksama yüzündendi. Hisse değerleri düştüğü için bu alışverişler daha az cazip hale geldi. Fakat gelişmekte olan ülkelere doğrudan yabancı sermaye akımı hayli istikrarlı kaldı: UNCTAD rakamlarına göre yalnızca 240 milyar dolardan 225 milyar dolara geriledi.

Bazı firmaların yabancı yatırımları azaltma yolunda ciddi kararlar aldıkları doğrudur. Merrill Lynch, Morgan Stanley ve Charles Schurab'ın da aralarında bulunduğu birkaç finans kurumu Japonya'daki faaliyetlerini azalttı. Gateway bilgisayar şirketi İrlanda'dan ayrıldı ve global beklentilerini askıya aldı. ABD'deki bir perakendeci şirket olan Home Depot Arjantin ve Şili'deki faaliyetlerini durdurarak bu ülkeleri terk etti. Fakat daha fazla sayıda şirketin yatırım planlarını değiştirdiğine dair bir işaret yok. Birleşmiş Milletler'in yeni tamamladığı bir araştırmaya göre, bu araştırmada görüşleri/fikirleri sorulanların %70'i gelecek üç yıl içinde şirketlerinin yabancı ülkelerdeki faaliyetlerinde yatırım ve istihdam artışı beklediğini belirtti. Bir denetim şirketi olan PricewaterhouseCoopers'ın Amerikan çok uluslu şirketlerinin idarecileri arasında yaptığı bir diğer çalışma, bu kimselerin %27'sinin gelecek yıl uluslararası faaliyetlerde artış planladığını gösterdi. Terör saldırılarından önce bu oran %17'di.

İlk bakışta gelişmekte olan piyasalara finansal akışların –banka borçları, tahviller ve hisselerde sınır aşan yatırımlar- en kötü şekilde etkilenen şeyler olduğu anlaşılmaktadır. Finansal kurumları temsil eden bir grup olan Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF) bu hafta yayınladığı son analizinde, geçen yıl, büyümekte olan en büyük 29 ekonominin, 30 milyar doların üstüne çıkan bir paranın dışarıya gittiğini gördüğünü hesaplamıştır. Bunun büyük bölümü Arjantin'den ve yine finansal krizde olan Türkiye'den kaçan paraydı. Fakat bu olay daha geniş bir trendin parçasıdır. Kümülatif olarak, geride kalan yaklaşık dört yılda, gelişmekte olan ekonomiler, ilk önce 1997 Asya Krizi sonra 1998'de Rusya'nın çöküşünün peşinden yalnızca 19 milyar dolar bu türden finansal akış almışlardır. Bu küçük rakamı, bankaların borç para vermek için çırpındığı ve yatırımcıların gelişen piyasaların tahvilleri için yarıştığı 1994-1997 arasında aynı piyasalara giren 655 milyar dolarla karşılaştığımızda, durum daha iyi anlaşılır.

Şimdilerde gelişmekte olan/yeni beliren piyasa(lar) köpüğü açıkça sönmüştür ve onunla birlikte gerçekten global sermaye piyasası hakkındaki heyecanlı/ateşli söylem de gitmiştir. IMF'nin baş ekonomisti Bill Cline, Arjantin'deki karma karışık borç yeniden yapılandırmasının gelişen piyasadaki bütün tahvil varlıklarını (aktifleri) tehlikeye düşüreceğini tahmin etmektedir.

Bu aşırı kötümserlik olabilir. Global marketler 2001'de bir çok bakımdan hayli çabuk toparlanma becerisine sahipti. 11 Eylül'den sonra finansal marketler çabucak kendine geldi. Arjantin'in 155 milyar dolar borcunu ödemedeki başarısızlığı (tarihteki en büyük örnek) herhangi bir daha geniş yansımaya neden olmadı.

Geride kalan birkaç ay boyunca yükselmekte olan bir çok piyasalarda hisse fiyatları ve paralar (ın değerleri) yükselmekteydi ve tahvil iratlarındaki yayılma Birleşik Devletler'deki daha düşük kısa vadeli faizlerle desteklenerek düştü. Amerikan hazinesinin ve yükselen piyasaların tahvillerinin iradı 11 Eylül'den sonra yükselmesine rağmen, Ekim'in ortalarından beri düşmektedir. Arjantin'i hariç tutarsak, J. P. Morgan'ın yükselen piyasaların tahvilleriyle ilgili seviye endeksi ve Amerikan hazine senetleri arasındaki mesafe Eylül sonundan beri yüzde iki daralmıştır ve 1998'in başından beridir en düşük seviyesindedir. Arjantin 2002 Aralı-

ğında borçlarını ödeyemez duruma düştüğünden, Brezilya ve Türkiye dahil, birkaç yükselen piyasa yeni tahviller çıkardı.

Kısaca, özellikle Rusya'nın 1998'de borçlarını ödeyemez duruma düşmesinden sonra, önceki yükselen piyasalar krizlerini kötüleştiren sirayet edicilik bu sefer ortaya çıkmamıştır. Bu (Rusya'dan farklı olarak) Arjantin'in bu duruma düşeceğinin beklenmemiş olması yüzündendir. "Yavaş yavaş" ortaya çıkan bir çöküşte, yatırımcılar kötü gelişmeleri tahmin etmek ve onlardan kaçınmak için bol zamana sahiptir. İlâveten, yükselen piyasa tahvilleri için pazar olgunlaşmamıştır. Bir dizi kriz tarafından çarpılmış olan yatırımcılar paralarını herhangi bir eski gelişmekte olan ekonomiye yağdırmakta isteksiz olmuşlardır ve iyi ve kötü riskler arasında ayırım yapmakta gitgide daha iyi hale gelmektedir. Sonuç, global olmaktan uzak, daha küçük bir piyasadır. Fakat aynı zamanda bu piyasa daha güvenli bir piyasadır. Meselâ, artık Brezilya ve Arjantin tahvilleri, sadece iki ülkenin birbirine komşu olmasından ötürü ardarda koşmamaktadır.

Bazıları İçin İyi Haberler

Kısaca, globalleşmenin birçok vehçesi 2001'deki şoklara gayet iyi direnmiştir. Fakat bu şoklar / olaylar aynı zamanda uzun süredir varolan bir problemi kötüleştirmiştir. Global bütünleşme süreci bir fenomendir. Birçok ülke globalleşmeden yararlanmakta, yine bir çok ülke globalleşmeden yararlanamamaktadır.

Ticaret ve doğrudan yatırım anlamında global entegrasyon hayli düzgün ilerledi. Birkaç gelişmekte olan ülke ticaretlerini önemli oranda artırmayı becerdi. Doğrudan yabancı yatırımdan aslan payını alanlar da aynı ülkelerdi. Bu ülkeler aynı zamanda açıklığın yararlarını da görmüşlerdir. Dünya Bankası'nın yakınlarında yaptığı bir araştırmaya göre üç milyar insana vatan olan ve aralarında Çin, Arjantin, Brezilya ve Hindistan'ın da bulunduğu 24 ülke ticaretlerinin YİH'larına oranını ciddi biçimde yükseltmiştir. Bunlar düşük gelir "küreselleşmecileridir". Ortalama olarak, bu ülkelerin büyüme oranları da yukarıya tırmanmıştır. Bu ülkelerde kişi başına YİH 1990'lar boyunca yılda ortalama %5 (zengin ülkelerde %2) büyümüştür ve yoksulluk dereceleri gerilemiştir. Ne var ki, 2 milyardan fazla insan fazla globalleşmemiş ülkelerde yaşamaktadır. Pakistan ve Afrika'nın büyük bölümünü kapsayan bu bölgede millî gelire oranla ticaret azaldı ve ekonomik büyüme duraksadı, yoksulluk koyulaştı. Dünya Bankası'na göre kişi başına gelir bu globalleşmemiş ülkelerde 1990'lar boyunca ortalama %1 düştü.

Kısaca, globalleşme global değildir ve hiçbir zaman öyle olmamıştır. Dünya nüfusunun üçte birine ev olan ve Afrika'nın büyük bölümlerini ve İslam ülkelerinin çoğunu kapsayan büyük bir coğrafya, globalleşme sürecine katılmayı başaramamıştır. Şimdi 2001'in şokları bu uzun ömürlü marjinalleşmenin kötüleşmesi riskini yaratmaktadır. Global durgunluk petrolden kakaoya kadar bir çok malın

fiyatlarını kötü etkilemiştir – ve bunlar hâlâ globalleşmemiş ülkelerin ihracatının ağırlıklı kısmını teşkil eden mallardır. Bu ülkelerin çoğu aynı zamanda –11 Eylül’den bu yana bilhassa kötü etkilenmiş olan – turizme aşırı şekilde bağımlıdır. Dahası, nakliye fiyatlarındaki herhangi bir yükselme bu ülkelere çok fazla zarar verebilir.

11 Eylül aynı zamanda bazı ülkelerin globalleşmede çok geride kalmasının diğer ülkeler için yaratabileceği tehlikenin kuvvetli bir kanıtını sergilemiştir. Başarısız devletler / ülkeler ve fakir ekonomiler teröristler için sığınak olabilir. New York ve Washington D.C’deki saldırılardan sonra hiçbir ülke – en azından ABD- dünyanın yarısında egemen yoksulluk ve siyasal başarısızlığın etkilerinden korunaklı olduğuna inanamaz. Bereket versin, hem fakir hem zengin ülkeler bundan gerekli dersi almış görünüyor. Hedef globalleşmenin yaralarını daha geniş şekilde yaymak olmalıdır.

Bir Gümüş Astar?

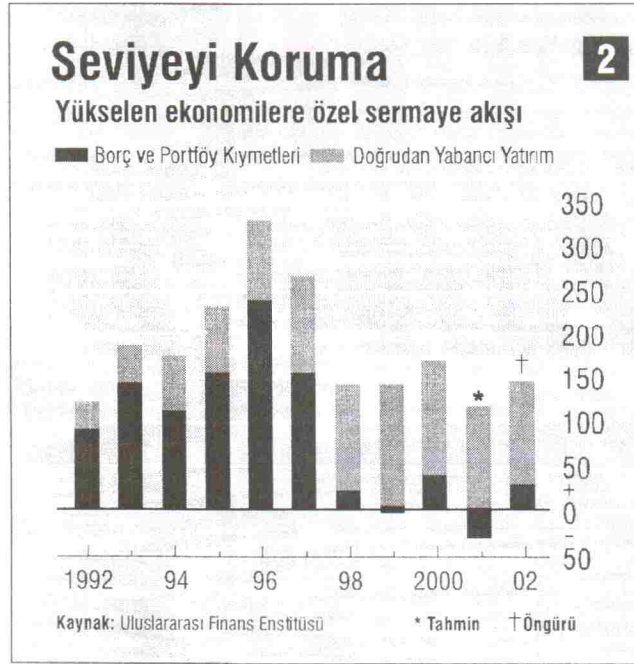
Zengin ülkeler için ticaret üzerinde daha çok ve yardım üzerinde daha az odaklanmak anlamına gelir. Zengin ülkelerin liderleri 2001 Kasımında global ticaret görüşmelerinin yeni bir turunu başlatmaya kararlıydı. Ve görüşmeler özellikle fakir ülkelerin ihtiyaçları üzerinde odaklaştı. İngiltere’nin Maliye Bakanı Gordon Brown, zengin ülkeleri yardımlarını 50 milyar dolardan 100 milyara çıkararak ikiye katlamaya davet etti. Zengin ülkelerin hükümetlerinin çoğu Brown’u destekledi. ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell da daha fazla yardım fikrine destek verdi.

Yoksul ülkeler ise sermaye piyasalarını açma konusunda (kendilerine daha önce tavsiye edilenden) daha fazla dikkat sarfederken, ticaret ve doğrudan yatırımları teşvik etmeyi sürdürüyorlar. Belki de sürpriz bir şekilde, Arjantin’li Mr. Duhalde’nin sözleri temsil edici değil. O ülkesinin sefaletini çökmüş bir uluslararası sistemin bir kanıtı olarak gördüğünü söylerken tek başına bir ses olarak kalıyor. Hatta kendisi bile şikayetlerini son zamanlarda değiştirdi.

Bir çok gelişmekte olan ülke hükümeti Arjantin’in çöküşünü ekonomik liberalizasyonun bir sonucu olarak değil, belirli makro ekonomik başarısızlıkların (meselâ, sabit döviz kuru sistemini çok uzun süre korumak ve aşırı hükümet harcamalarını finanse etmek için dış borçlara dayanmak) bir sonucu olarak görmektedir. Dalgalı döviz kuru yükselen ekonomilerde artık normdur. Dış borçlanma konusunda ise parola ihtiyattır. Hindistan ve Çin ticaretlerini genişletirken sermaye piyasalarını açma konusunda daha yavaş gitmişlerdir. Bu arada, fakir ülke hükümetleri daha ileri ticaret liberalizasyonu konusunda çok isteklidirler, ki geçen yıl Doha’da yapılan global ticaret müzakerelerinin yeni turuna dahil olmak için başvurularının sebebi budur.

Doha turu gelişmekte olan ülkelere belirli kazançlar sağlayacaktır. Tarımsal ticaretin liberalizasyonu gündemin ana maddeleri arasında. Hali hazırda geçerli kurallar özellikle en yoksul ülkeleri olumsuz etkiliyor. (Zengin ülkelerin çiftçilere verdikleri sübvansiyonların günlük tutarı 1 milyar dolar dolayındadır, ki bu zengin ülkelerin toplam dış yardım bütçesinin altı katından fazladır.) Söz konusu tur aynı zamanda tekstil ve diğer emek-yoğun imalat ürünlerinde zengin ülke pazarlarına daha fazla giriş imkânı vaat etmektedir. En yoksul ülkelerin ihracatlarının %70'inden fazlası tarım ürünleri ve tekstil olduğundan potansiyel kazançlar büyüktür.

Dahası, küresel bir ticaret müzakeresi olarak bu Doha turu, yoksul ülkeleri birbirlerinin ürünlerine karşı olan ticaret engellerini azaltmaya teşvik edecektir. İmalat sanayii ürünleri için ortalama tarifeler yoksul ülkeler arasındaki ticarete, zengin ülkelere olan ihracatlarında uygulanan tarifelerden dört kat daha fazladır. Doha gündemi aynı zamanda yoksul ülkelere global ticaret sistemine entegre olmanın mekaniğiyle ilgili özel teknik ve finansal yardım önermektedir. Genel olarak Dünya Bankası, daha serbest bir ticaret yönünde sağlanacak bir ilerlemenin (ki Doha turu bu konuda belirleyici olacaktır) 2015 yılı itibariyle yoksul ülkelerin GSMH'sını ekstra 1,5 trilyon dolar artırıp 320 milyon insanı fakirlik sınırının üstüne çıkarabileceğini hesaplamaktadır.

Ne yazık ki, Doha ticaret görüşmelerinin akıbetinden endişelenmek için çok sayıda sebep mevcuttur. Bazı yoksul ülkeler halihazırda tersine kürek çekiyor görünmektedir. Cenevre'deki müzakerelerin başlangıcına, kimin başkanlık koltuğuna oturacağı ve görüşmelerin nasıl yapılandırılacağı konusundaki çekişmeler gölge düşürmüştür. Buna ek olarak ABD ve Avrupa Birliği arasındaki yakın işbirliği, özellikle Amerika'nın çelik ithalatına tarife koyması ve Amerikan firmalarının yabancı şubeleriyle ilgili vergi uygulamaları konusundaki eli kulağında kararı başta olmak üzere, bir çok iki taraflı sorunlar tarafından test edilmektedir. Avrupa bunların bir ihracat sübvansiyonu olduğunu iddia etmekte, Dünya Ticaret Örgütü de bunu tasdik etmektedir. Her ne kadar her iki taraf bu sorunları çözmek için yoğun gayret sarf etmekteyse de, taraflar, kuşkusuz, gündeme gölge düşürmüşlerdir.

Daha kötüsü, ne Avrupa ne de Birleşik Devletler tekstilde ve tarımda ticaret sınırlamaları gerektiren yerleşik menfaatleri geriletmeye niyetli görünmektedir. Amerikan Kongresi çiftçilere sübvansiyonu arttıracak bir tarım yasasını çıkarmak üzeredir. Daha önce Kongre hükümetin ticaret müzakereleri yaparken ihtiyaç duyduğu ticareti teşvik otoritesinin kurulmasını kabul etti. Amerikan Temsilciler Meclisi tekstil ve tarımda serbest ticareti güçleştirecek yan anlaşmalarda ısrar etti. Amerika'nın teröre karşı savaşında en önemli ve en hassas ortağı olan Pakistan bile ana ihraç alanı olan tekstilde ABD piyasalarına daha kolay / fazla ulaşma konusunda hiçbir ilerleme kaydedemedi. Amerika'nın bölgesel ticarî entegrasyon umutları da söndü. Amerika kıtasında serbest ticaret bölgesi bir zamanlar George Bush'un ticaret (politikasının) öncelikleri arasındaydı. Arjantin'in çöküşü bu umutlara zarar verdi. Bush geçenlerde Orta-Amerika ile bir serbest ticaret bölgesi yaratmak istediğini söyledi. Bu, 2005'te bütün kıtayı kapsayan bir serbest ticaret alanı yaratmaktan çok daha az heyecanlı bir hedeftir.

Eğer ticaretin liberalizasyon manzarası karışıkça, daha cömert yardım ihtimâli çok daha azdır. Zengin ülkeler ihtiraslı gelişme hedefleri ilân etti: 2005 itibarıyla fakirliği yarı yarıya azaltmak, bebek ölümünü üçte iki oranında geriletmek ve herkese genel eğitim sağlamak. Birleşmiş Milletler mart ayında Meksika'da dış yardım üzerine bir toplantı düzenliyor. Doha toplantısının üzerine bir hareketlilik yaratmayı umuyor.

Yardımlarda 50 milyar dolarlık bir artış çağrısına rağmen, bunun gerçekleşmesi için pek az umut vardır. Bunun ana sebebi ABD'nin cimriliğidir. Bush yönetimi Meksika konferansında yardım akışını ikiye katlamaya yönelik ifadeleri veto etti. Amerikan Maliye Bakanı Paul O'Neill "Yeni taahhütlere girmeden evvel neyin işe yaradığının işaretlerini görmek istediğini" söyledi. Amerika millî gelirinin yalnızca binde birini dış yardım olarak vermektedir ve bu bütün gelişmiş ülkeler arasındaki en düşük yüzdendir. Amerika öncülük etmezse, daha fazla yardım yapılması ihtimâli çok küçüktür.

Dünya fakirlerine yardımın üçüncü bir potansiyel kaynağı için de pek umut yoktur. Uluslararası göçmenlik fakir ülkelere yardımda ticaretin yapacağından daha fazlasını yapabilir. Harvard'lı Mr. Rodrik'in tahminine göre, fakir ülkelere zengin ülkelere zengin ülkelerin iş gücünün %3'ü oranında bir geçici göç artışı, gelişmekte olan ülkelerin gelirini yılda 200 milyar dolar artıracaktır ve bu yeni bir ticaret turunun sağlayabileceği artıştan daha fazladır. Mafatih 11 Eylül, insanların ülkeler arasında serbest hareketini daha güç hale getirmiştir. Amerika ve Meksika arasındaki göçmenlik reform görüşmelerinin ve illegal göçmenlerin affıyla ilgili müzakerelerin çıkmaza girmesine göz yumulmaktadır.

Gelecek yirmi yılda gelişmekte olan ülkelerin çoğu, ekserisi halihazırda politik ve ekonomik bakımdan başarısız olan ülkelere olmak üzere 2 milyar ilave nüfusa kavuşurken, zengin dünyanın nüfusu hafifçe azalacaktır. Zengin ülkelerin yardımı ve birbirlerine yardımlaşma yoluyla uluslararası ekonomiye entegre olmaksızın, bu az gelişmiş ülkelerin globalleşmeden elde ettikleri potansiyel kazanımların çoğu kaybolacaktır. Zengin ülkeler de bu başarısızlık için bir bedel ödeyecektir. 2001'in devam eder görünen şoklarına rağmen, içinde bulunduğumuz zamanlar kırılma zamanlarıdır.

Çeviren: Atilla YAYLA

"Is It at Risk?", *The Economist*, (Special Report: Globalization), 2 Şubat 2002.